

Samelbd.

0/0

die,

24
DE
PROVIDENTIA DIVINA
ERGA PROFANOS ANTE NATVM SERVATOREM,
COMMENTATIO PRIMA

QVA
DIEM FESTVM
NATI IESV CHRISTI

PIO CVLTV CELEBRANDVM
INDICIT

ATQVE

AD ORATIONEM SACRAM

A. D. XXV. MENSIS DECEMBR. AD HOR. XII.
IN ILLVSTRIS AVGVSTEI TEMPLO
AVDIENDAM

ILLVSTRISSIMOS, ILLVSTRESQVE,
SVMME ET PLVRIMVM VENERABILES,
PRAENOBILISSIMOS, DOCTISSIMOSQVE PATRONOS
ET FAVTORES ATQVE ILLVSTRIS AVG. CIVIS
GENEROSISS. ET NOBILISSIMOS

HVMANISSIME INVITAT

IOANNES GEORGIVS WALTHER,
SERENISSIMI DVCIS SAXON. QVERFVRTENSIS ET WEIS-
SENFELSENSIS CONSILIARIVS, PROFESSOR PVBL. ORD. HISTO-
RIAR. LITTER. HVMANIORVM, PHILOS. MORAL. ET POESEOS,
AC RECTOR ADJ. ILLVSTRIS AVGVSTEI.

numen diuinum, quod in administrando hoc terrarum orbe sapientissime versatur, consilia iam sequitur interiora, iam posita in promptu: quae tamen vtraque, cum terris perspicua, diuino beneficio, fiunt, in omnium incurrunt oculos, et mirabiles sui amores efficiunt; mortales vero, qui eorum sapientiam insignem venerabundi intuentur, rapiunt in admirationem atque in stuporem. Consiliis hominum in aprico collocatis, saepe tantum infractae malignitatis recessus et tenebrae patent: diuinis in lumine positis, semper clarissima lux nobis affulget cum sapientiae tum bonitatis diuinae. Praesertim prouidentia, cuius nobilissimas partes sibi vindicat felicitatis, nobis parandae, ratio, etiam si plurimum inexplicabili vtatur via, tamen hinc atque illinc relinquit vestigia, et grandia illustriaque benignissimi numinis documenta. Vel crastinus dies, quo, abhinc mille septingentis quadraginta quatuor annis, DEVS hominem induit, quantam aperit prouidentiae scenam; siue tempus respiciatur, a vatibus praedictum, siue aptissima ad diuulgandum sub imperio romano, orbis terrarum facies, siue ipsa denique doctrinae morumque corruptissima ratio. Sed non solus hic est, in quo numen excurrit prouidentissime, campus. Ipse orbis antiquus ante natum saluatorem, per quater mille annos, eadem est mente administratus, eandem prodit procurandae salutis humanae curam, et paribus fere abundat propensissimae voluntatis monumentis. Iam inter omnes constat, vniuersum illud genus humanum describi solitum in profanos homines et Iudaeos siue Hebraeos. Atqui horum tantus, fertur, cum DEO immortalis vsus, tantusque huius in Abrahami posteros amor effusus, vt omnes omni aetate attoniti gentis felicitatem intuiti essent. Testantur hoc domestici, et diuinitus moti, scriptores: testantur externi, ab illorumque sacris alieni. Neque mediocris fuit in profanos homines, et commenticiorum Deorum cultores, gratia diuina, qua vel superstitionem, fusam per orbem terrarum delere, vel doctrinam salutarem abdere in animis hominum voluit. Sed harum rerum cognitio, fateor, impedita est vehementer. Vi-

IV

deo earum diligentissimos diiudicadores ad tria potissimum posse reuocari genera. Alii nimiam tribuunt profanis ante noui foederis tempora cognitionem, eamque propius abeuntem ab reuelato cultu: alii contra perexiguam ipsis, et fere nullam, relinquunt notitiam. Tertium est eorum genus, in quibus et meum profiteor nomen, qui medium ferire conantur, atque interpositam, inter commemorata duo extrema doctrinam, a me nouis aliquot accessionibus ornandam, tuentur. Reliquos praetereo, qui vel lumen gratiae insitum fuisse profanis ad salutem consequendam, putant; vel modo ad gratiam extraordinariam, tamquam ad sacram ancoram, confugiunt; vel medium post mortem ad emendandam vitam falso inducunt statum. 1)

Cum superiore proximo saeculo, in primis Petro Baylio canente classicum, atque ornante Pyrrhonis Manetisque infelices conatus, acerrima mouerentur de omni prouidentiae genere certamina, singularum partium affectae, ut causam sustinerent suam, coelum terramque mouerunt. Has commentationes, quantum earum fuit facultas, diligenter legi, atque occasione hac data, cum fontes ipsos adirem, omnesque compararem: sequentes salebras, comperi, conatus meliores vehementer impediuisse. *Primum* profanorum astutia, qui, multa ad Iudaeorum et Christianorum mentem differendo, nouum paene religioni suae habitum inducebant. In primis hi, veteris superstitionis possessione pulsati, cum ad argumenta Christianorum respondere non possent, et tamen surgenti se opponere vellent ciuitati DEI, Theogoniam suam ad nescio quas nugas, quam poterant callidissime, torquebant 2). Hinc natae inanes, quas in animo habuisse ferebantur Deorum architecti,

- 1) Historiam rei controuersae suppeditant Io. Gerhardus in confess. cathol. L. I. P. I. Art. 2. p. 509. seqq. Io. Bapt. Cotelerius ad Hernae Pastor. L. II. §. 16. n. 44. in patrum apostol. a Io. Clerico editorum Vol. I. Io. Henr. Heideggerus in dissert. duabus de religione communi, I. F. Buddeus in animaduersionibus in P. Chauuini librum de religione naturali C. I. §. 1. feqq. vid. Parerg. hist. Zacharias Grauius in Theol. recens controu. P. I. Q. IV. p. 20. alii.
- 2) conf. Io. Clerici expl. historica fabulae Adonidis sub initium Tom III. Biblioth. vniuers.

V

sti, subtilitates. Porro, cum profani supponendis libris, compilandisque Christianorum scriniis, operam darent, ducti saepe falso gaudio veteres et recentiores seruatoris affectae, elusique horum conatus, vt dubiis superstitionem peterent telis. Operae pretium est in diiudicandis ludis, quos hi reddiderint, ornando rem christianam iniquis donis, in consilium adhibere dumuiros nostrae ecclesiae, alterum Saxoniae superioris, alterum inferioris, ingens ornamentum, Godofredum Olearium, et Io. Laurentium Moshemium. 3) Tum multis, has res antiquas tractantibus, antiqua non erant commode suis temporibus diuisa. Proinde cum temporum descriptio Huetio, Stanleio, Spencero, Dickinsono, aliisque deesset, inextricabilibus nodis nonnunquam inuoluunt; vt taceam ipsas res quam plurimas orbis antiqui aetas gestasque, easque illustres, adhuc sepultas tenebris esse, vt imperii aegyptiaci rationem, vt Phoenicum studia, vt Assyriorum et Babyloniorum fortunam. *Po-
stremo* in salebris numero argumenta, ducta ab similitudine aliqua sacrorum vtriusque religionis, cum profanae tum hebraeae, 4) quae miras confusiones temporum, locorum, hominum inuixerunt. Abundat his, vt reliquos taceam, Tobiae Pfanneri theologia gentilis, abundat Huetii demonstratio euangelica, abundat denique Gerh. Io. Vossii ceteroqui doctissimus de idololatria liber. Facile est, in primis consideranti solum verba quaedam, natiuis sedibus auulsa, vbiq; aliquid in graecis latinisque auctoribus deprehendere simile mosaicae doctrinae.

Alii, in alia omnia abeuntes, nullam Deorum cultoribus germani cultus diuini cognitionem tribuebant. Profanos homines densissimis obrutos fuisse tenebris. Nec famam nec rumorem ad hos de Iudaeorum sacris peruenisse, quod populus DEI indefinenter seiunctas ab illis habuisset sedes, in Asiae

A 3

que

3) Gottfr. Olearius in dissert. de philof. Ecclētica C.III. p. 1210. in extrema hist. philosophica Stanleii; et Io. Laur. Moshemius in dissert. de ecclesia per recentiores Platonicos turbata, in Cudworthi System. et de studio Ethnicorum Christianos imitandi habita Helmst. C. 10. 1000 XXXIX.

4) conf. Io. Albert. Fabricii bibliographia antiquar. C. 2. p. 29.

VI

que angulo, eoque montibus et desertis clauso locis, degisset. Quin reliquos mortales nec potuisse nec voluisse sacris hebraicis initiari, propterea quod haec modo ad domandam Hebraeorum ineptissimam gentem data fuissent, incredibileque odium obtitisset omnium gentium aduersus Iudaeos. Profanis suffecisse insitam DEI notitiam, gratiamque, quam dicerent, reprimentem. Atque haec a multis, etiam doctoribus ecclesiae antiquis, quos patres vsurpamus, magno identidem eruditionis apparatu disputata 5).

Qui mediam tuebantur sententiam, plerumque se intra scripturae sacrae recipiebant munimenta, DEI sapientissimi explicabant propensissimam voluntatem, huius in res creatas dominium, recondita consilia, vindicantes difficillima loca 6), atque afferentes trinam numinis vocationem, primum Adami temporibus, tum Noachi, et tandem Apostolorum 7). Idonea haec sunt ad confirmandos purioris cultus germanos assertores. His enim est, uti debet, auctoritas diuina, sacris nixa litteris, sublimior atque excelsior, quam ut eo vis ista contortarum conclusionum, humi digladiantium, et vix de puluere se scholastico extollentium, peruenire queat. Sed forte ingratum non erit, si melioris causae praesidia aliqua accessiuero ex historiarum veterum monumentis. Non omnia vero, spectantia ad fictorum Deorum cultores, his comprehendam commentationibus. Et infinitum hoc foret, et plane abhorrens ab instituto meo. Saltim comprobare annitar, potuisse innotescere omni tempore Hebraeorum sacra profanis hominibus atque innotuisse. Ipsum DEVM, ostendam, Hebraeis rerum suarum eiusmodi fixisse sedes, ut clarissimae res, diuinitus inter eos factae, amplissimum semper theatrum haberent, in luce

- 5) Vossius in *histor. Pelagia*. Lib. III. Part. III. p. 383. 384. *Christ. Matth. Pfaffii* comm. de luminis naturae ad salutem habitu p. 5. seqq. de Eusebiana autem doctrina, a Melodio ad partes tracta, meliora docet *Vir summo D. Salomo Deyling* in Eusebiano doctrinae saluificae Systemate Sect. II. C. 1. Inter recentiores praeter alios *Petrus Baylius* in *Dictionar. historico* Tom. IV. p. 2989. et ante hunc *Ed. Baro Herb. de Cherbury* duob. libellis, de veritate, et de causis errorum.
- 6) *Matth. XX, 16. XXII, 14. Pf. CXLVII, 19. Ag. XVII, 12.*
- 7) *Quenstedtii Systema Theol. T. II. p. 668.*

que orbis terrarum gestae, in plurimarum adeo gentium conspectu et paene in oculis defigerentur. Tantum abesse, vt nulla ad ethnicos rerum iudaicarum fama fuisset delata, vt potius nihil esset nomine hebraico quondam in orbe terrarum, censendum, illustrius. Gentium vero in Iudaeos odium, comprobabo, multum post Ptolemaei Philadelphi inualuisse tempora, nec commune putandum esse.

Age igitur, conferamus nos, breui hac commentationum reliquarum quasi prolusione, in antiquissimum orbem, et quae ante et sub Abrahami aetatem fuerit cum religionis, tum ciuilis status, facies, ac quae causa Deum immortalem ad seiungendos Abrahami huius posteros a ceteris gentibus impulerit, videamus.

Cum hinc atque illinc secederent gentes ex Babyloniae agro, moliminibus nobilitato turris exstruendae: tum superstitioni, constat, occultum esse primo allatum incrementum, deinceps hanc, mediam inter varia, quae temere fert vita, studia peregrinationis, agriculturae, nauigationis, inualuisse palam. Hinc remissus primum desidensque cultus diuinus cernitur ante Abrahami tempora, deinde magis ac magis peruersis hominum studiis adeo lapsus, vt breui ire coeperit praecipua religio, aetate Abrahami, donec ad Mosis tempora, quibus haud vulgaria sufficerent remedia, peruentum est. In praesentia tantum vetustissima tangam Idololatriae genera, eaque in Abrahami aeuum cadere visa. Ab Aegyptiis enim cultus diuinus demum in animalia post Iosephum, Iacobi filium, deuolutus 8). Palaestinae etiam incolae non omnem DEI vnus generationem deposuerant, testibus Melchisedeko et Abimelecho. Haud scio, an idem de Arabibus et Persis, autore Hydio, sit confirmandum 9).

Nimirum primi mortales, rerum omnium egentes, in remotas delati, incultas, ac densis obsitas siluis, terras, leuia faerpe prudentiae indicia honoribus sunt profecuti diuinis. Antiquissi-

8) vid. Samuel. Shuckfords Harmonia sacrorum et profanor. Script. Vol.I. p. 223. 224. seqq.

9) Thomas Hyde in Relig. veter. Persar. Cap. 3.

tiquissimus fuit, Plinio auctore 10), mos referendi bene merentibus gratiam, cum eiusmodi numinibus adscriberentur. Elegans est in primis sententia Euhemeri, praestantissimi philosophi, qui Cassandri, Macedonum regis, aetate, acerrima in Deorum fictorum cultores libris suis coniecit tela. Hic aut fortes, aut claros, aut potentes viros, tradit, auctore Cicero-
ne 11), post mortem ad Deos peruenisse, eosque esse ipsos, quos colerent, precarentur ipsi et venerarentur. In hominum quondam incomposita et rudi vita, pergit Sexto Empirico teste 12), qui ceteros superarent viribus et potentia, adeo ut ex eorum iussis omnes viuerent, quo maiori admirationi et venerationi essent, sibi met ipsis affinxisse quandam excellentem et diuinam potentiam. Excellens Euhemeri ingenium, quod irridebat fictos DEOS, Atheismi macula est quondam aspersum, quam Io. Iacob. Zimmermann et Iacob Bruckerus deleuerunt 13). Ad saeculi Abrahamitici simplicitatem refero porro Prodicum sententiam, qua ob utilitatem, putat, itidem Sexto Empirico, et Cicero, auctoribus, soli et lunae et fluminis et fontibus tributos diuinos honores 14). Chaldaei, inter quos degit Abraham, Astronomiae operam dando, cum siderum motus, solisque vim in orbe terrarum venerabundi contemplantur, dicuntur primum de geniis et praesidibus stellarum diuinis intulisse sermonem, horumque cultum suasisse agricolis 15). Porro nauigatio maris, quae Abrahami aetate coepit, ut deinceps ostendam, videtur admodum superstitionem auxisse. Sumamus iis, qui vndis ventisque primum se crederent, interfuisse homines Terentiano thraconi similes, quibus leuitate et timiditate plerumque mistum est superbum ingenium. Quid vero hi, cum sentirent, stagna imis refusa vndis, ac

--- magno misceri murmure pontum.

Legenda

- 10) Plinius in histor. natural. Lib. II. C. 7.
- 11) M. T. Cicero Lib. I. de Natura Deorum Cap. 42.
- 12) Sextus Empiricus adu. Physicos Lib. IX. p. 561. edit. Io. Alb. Fabricii.
- 13) Iacobi Bruckeri historia critica philosophiae Tom. I. p. 605.
- 14) Ciceronis et Sexti Emp. loc. citat.
- 15) conf. Samuel Shuckfordi harmonia T. I. p. 215. seqq.

Legatur modo Tacitus et Seneca de Germanici expeditione nautica, vbi, quid de rebus marinis alucinati sint Romani tum, cum res naualis tanto annorum decursu iam esset exculta, cognoscet 16). Plutarchus confidenter narrat, propter Britanniam totas insulas Daemonibus innumeris refertas esse 17).

Atque haec erat religionis profanae forma sub Abrahami aetatem. Nunc orbis ciuilis adumbranda, sed paucissimis, ratio. Alio iam in loco docui, debere expeditiones Nini et Semiramidis reiici in tempus ante relictam ab Abrahamo Chaldaeam 18). Sed illi Asiae victores et populatores non domini, confectis bellis, euaserunt 19). Cum Abrahamus ex Chaldaea in Palaestinam veniret, singulis fere oppidis singuli praeerant reges. Ad hoc tempus insigne refero Strabonis testimonium 20). Idem potest de Arabia, de Aegypto, de Asia minore, de Graecia confirmari. Parum abest, quin hosce reges aut pares aut inferiores credam Abrahamo, qui ab Nic. Damasceno rex nominatur. Teste scriptura sacra, maxima erat hic Abrahamus auctoritate apud reges plurimos in Palaestina, Arabia et Aegypto.

Phoenices maris imperium tenuerunt. Testis est locupletissimus Castor Rhodius, qui *βαλαροσσηγορίας* diligentissime explicauit 21). Cum vero Cecrops aegyptius, qui Patriarcharum aetatem attingit, phoeniciis nauibus peruenisse dicatur in Graeciam, ipsique Aegyptii per Phoenices Graecis innotuissent 22): sequitur, vt Phoenices iam Abrahami aetate nauigaue-

B

rint

- 16) Corn. Tacitus in Annal. Lib. II. Cap. 23. 24. p. 179-181. edit. Gronou. Seneca Suafor. Lib. I. p. 11. add. Viri Illustris, rerumque historicarum incomparabilis diiudicatoris, Io. Iac. Mascouii commentarii rerum Germanic. Tom. I. Lib. IV. p. 96.
- 17) Bernh. de Fontenell. histoire des Oracles Chap. IV.
- 18) in Proluf. mea de Herodoto et Ctesia p. XXI.
- 19) Comm. mei de primis Asiae Monarchis p. 33.
- 20) Strabonis Geographia Lib. XVI. p. 1094. ed. Almel.
- 21) Castor Rhodius apud Eusebium in Chronico p. 11. add. Marsham in Can. chronico p. 292. ed. Lipf.
- 22) id. Marsham in Can. p. 112.

X

rint mare mediterraneum. Quae vero ab his sint frequentata loca, quae ductae coloniae, cum id iam amplissimo tractauerit volumine Samuel Bochartus 23), nihil opus est iam pluribus commemorare verbis. Sidon, vrbs maritima, iam ante Abrahami aetatem, a Noachi pronepote, exstructa erat aptissima ad mercaturam faciendam 24).

Inter tot tantaque hominum studia ingrauescente Idololatria, ne periret germanus numinis cultus, prouidentissime a DEO cautum est. In primis autem ab hoc gens peculiaris, legibus diuinitus ornata munitaque, in qua filius DEI aliquando salutare hominibus munus obiret. Erat tum in terris Abraham, vir recti exempli et pietatis DEO probatae: qui rem diuinam iniquo loco, in Chaldaea, Idololatriae parente, sustinuerat. Huius gentem e ceterarum numero exemit: ipsique datum, ne cum reliquis rursus confunderetur gentibus, primum circumcisionis signum et character, cui accessit Mosis temporibus eandem ob rationem Theocratia. Causa erat, vt viuo hoc testimonio arrectae totius orbis terrarum gentes de hominibus DEO reconciliandis spem fouerent indubiam atque exploratam. Deinde vt exemplum verae religionis non fucatum per omnia tempora proflaret.

Illuxit autem hac in causa duplici ratione prouidentia diuina, et homine, diuinitus lecto; et loco, reique gerendae illustri teatro. Palaestina erat, vbi vir diuinus Abraham, DEO dicatos relinquens posteros, commorabatur. Porro res plurimae diuinitus in hac regione ab Abrahamo factae: fusae ab eo regum copiae: sermone cum DEO habiti decies; seruatus ex Sodomitico excidio frater: vt per Phoenices haec omnia ad homines perferrentur, longo locorum interuallo disiunctos. Deinde Abrahamus erat illustris vir, ipsis regibus familiaris, gentibus venerabilissimus, vtpote quem Aegyptii, quem Arabes, quem Phoenices maximi facerent. Res vero

23) Sam. Bochartus in Canaan siue de Phoenicum coloniis.

24) Edw. Simson in hist. vniuers. p. 74. add. Christoph. Cellarius in Orb. Antiq. Tom. II. p. 379.

vel gestae ab eo vel actae, in oculos hominum, etiam summorum, vehementer incurrentes, DEVMque significantes auctorem, reliquis dictis factisque eius indubiam et maximam conciliabant auctoritatem. Semper etiam apud profanos homines Abrahami nomen in laudibus positum, vt apud Philonem byblium, Berosum, Hecataeum, Io. Damascenum, Artapanum, Eupolemum, Demetrium, Iustinum, quos omnes excitauit Hugo Grotius 25), quibus tamen mistum orphicorum scriptorem personatum nollem, quod haec orphica partim a Iudaeis supposita sunt, partim ab Christianis 26).

Sed forsitan promissio, Abrahamo diuinitus facta, propria modo eius erat posteris, nulloque spectabat pacto ad profanos. Idem sub initium noui foederis existimatum. Tum enim, cum DEVS hominem induisset, opusque diuinum in reconciliandis DEO hominibus confectum esset, et iam mitterentur, a quibus laetissimus nuntius ad omnes gentes perferretur: nusquam placide accepta est legatio. Non ad se pertinere hoc beneficium. Iis modo prodesse, qui Iudaei, et qui quondam lecti essent. Sed quod non orti essent ex eodem sanguine, atque ab Hebraeorum republica remoti, spe in Messiam esse depulsos. His vero ab Apostolo Paulo grauiissime responsum, quod operae pretium est, iam breuiter indicare. Neque in praesentia, neque quondam, homines, in Abrahami posteris non numeratos, ex spe felicitatis, quam peperisset mors seruatoris, consequendae, esse deturbatos. Circumcisionem Abrahamo, et legem posteris, datam, non reddere homines DEO acceptos, sed fiduciam in DEO collocatam. Ipsum Abrahamum, etiamsi non circumcisum, DEO gratum fuisse. Circumcisionem accepisse veluti signum gratiae et characterem, *εις τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστεύοντων δι' ἀληθείας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην* 27), vt esset pater credentium omnium non circumcisorum,

B 2

25) Hugo Grotius de veritate christ. Relig. Lib. I. §. XVI.
 26) vid. Gerh. Io. Vossius de Poëtica Cap. XIII.
 27) ad Rom. IV, II.

rum, siue profanorum; vt et hi DEO reconciliarentur; fuisse vero eum non patrem tantum posterorum suorum, τοῖς ἐκ ἐκ πεποιθήσιν μόνον, sed omnium reliquarum gentium, qui eandem ac Abrahamus non circumcisis, DEO probarent pietatem, ἀλλὰ καὶ τοῖς σοιχεῖσι τοῖς ἔχουσι τῆς ἐν τῇ ἀκριβοῦσι πίστεως τῆ πατρὸς ἡμῶν Αβραάμ 28). Eadem ratione quos vsurpamus, patres Tertullianus 29), Irenaeus 30), Iustinus Martyr 31), Hieronymus 32). Sed sufficiant haec, quae adeo sum reliquis de prouidentia diuina erga profanos homines praefatus commentationibus. Interim haec in tempore a me scripta esse confido, cum nostra aetate haec de profanis doctrina sit admodum controuersa, multis porro impedita difficultatibus, et ipse futurus proxime dies, qui illustre sistit prouidentiae diuinae in profanos documentum, me admonuerit: ad quem pio cultu prosequendum, Orationeque sollempni, benigne audienda, celebrandum Patronos et Fautores Illustrissimos, Summe Venerabiles et Praenobilissimos rei litterariae ac Generosissimos Nobilissimosque Ciues Illustr. Gymnasii humanissime inuito. Dicitur est Nobilissimus et Humanissimus Ciuis Gymnasii illustris nostri, IOANNES ERNESTVS SIECKEL, *Quersfurzensis, de eo, quod admirandum est in nati Saluatoris historia.* Faxit DEVS immortalis, vt hoc die collatum diuinitus in nos beneficium, in hac temporum varia et suspiciosissima ratione, nobis perpetuo integrum maneat. Scripti Weiffensellae ad Salam a. d. XXIV. Decemb. mens. Aer. vulg. CIO IOCC XXXXIIII.

28) ad Rom. IV, 12.

29) Tertullianus adu. Iudaeos.

30) Irenaeus Lib. IV. C. 30.

31) Iustinus Martyr. in dial. Tryph.

32) Hieronymus in epit. ad Gal. Cap. III. add. Wolfii Cur. philol. ad Rom. IV. p. 74. seqq.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

AB: 155056

VD 18

ULB Halle 3
003 085 112

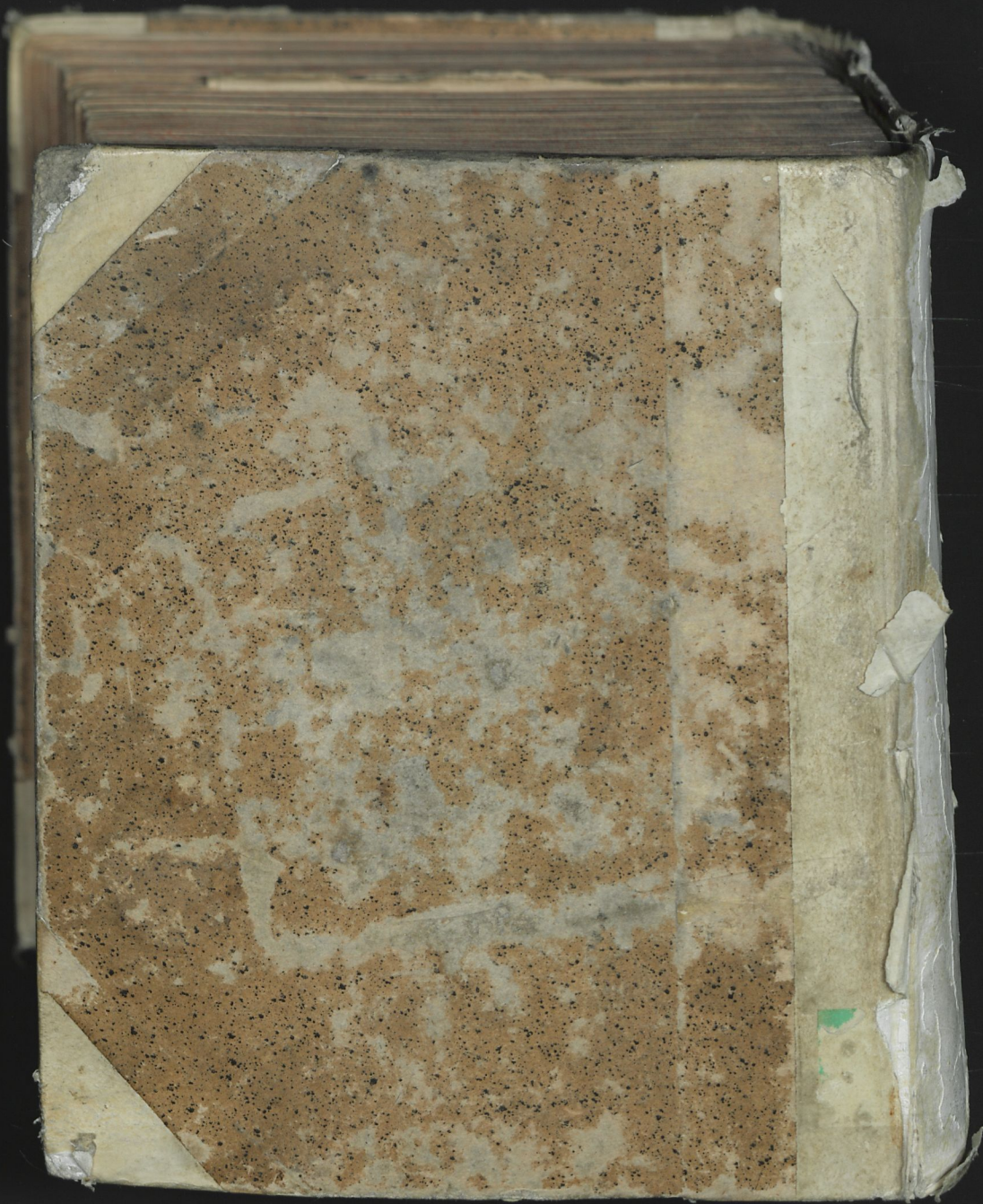

TA → SL
was 75 flut /

R

VD 17

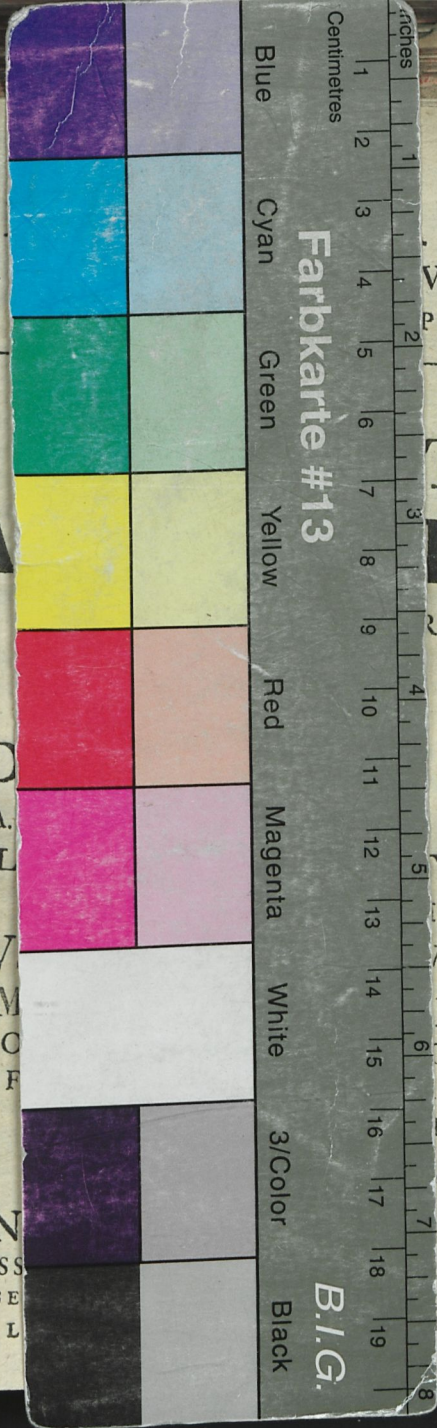
P
ERGA

NA

AD
A.
IN IL

ILLV
SVM
PRAENO
ET F

IOAN
SERENISS
SENFELSE
RIAR, L

24
DIVINA
VM SERVATOREM,
PRIMA

TVM
CHRISTI
RANDVM

SACRAM
AD HOR. XII.
EI TEMPLO

STRESQVE,
ENERABILES,
OSQVE PATRONOS
IS AVG. CIVES
SSIMOS

AT
WALTHER,
RTENSIS ET WEIS-
R PVBL. ORD. HISTO-
ORAL. ET POESEOS,
AVGVSTEI.

